

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie**

Szczecin, dnia 11 stycznia 2011 r.

**Pan
Waldemar Włodarczyk
Burmistrz Złocieńca**

LSZ- 4101-24-04/2010
P/10/113

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie przeprowadziła kontrolę Urzędu Miejskiego w Złocięncu, zwanego dalej „Urzędem”, w zakresie zarządzania środowiskiem w okresie od 1 stycznia 2008 r. do 8 grudnia 2010 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 8 grudnia 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli, stosownie do art. 60 ust. 1 ustawy o NIK, przekazuje Panu Burmistrzowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działania *Urzędu* w kontrolowanym zakresie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości i uchybień.

1. NIK ocenia pozytywnie uchwalenie przez Radę Miejską gminnych programów z zakresu ochrony i zarządzania środowiskiem², a także działania *Urzędu* w celu poprawy stanu środowiska.

Nie prowadzono jednak bieżącego monitoringu (według przyjętych mierników) realizacji założonych celów w Gminnym Programie Ochrony Środowiska na lata 2004-2011 „zwanego dalej

¹ Dz. U. z 2007 r., Nr 231, poz. 1701 ze zm.

² 1) „Strategia rozwoju Miasta i Gminy Złocieniec” przyjęta uchwałą Rady Miejskiej Nr XXXIII/245/2001 z dnia 30.05.2001 r.

2) „Gminny program ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Złocieniec na lata 2004 – 2011 z perspektywą do 2025 r.”, zwany dalej „GPOŚ”, przyjęty uchwałą Rady Miejskiej Nr XXII/185/2004 z dnia 16.09.2004 r.

3) „Gminny plan gospodarki odpadami Miasta i Gminy Złocieniec na lata 2004 – 2011” przyjęty uchwałą Rady Miejskiej Nr XXII/185/2004 z dnia 16.09.2004 r., który stanowił część GPOŚ i został zastąpiony „Programem Gospodarki Odpadami dla Celowego Związku Gmin R-XXI na lata 2009-2012 z perspektywą do 2018 r.” przyjęty przez Zgromadzenie CZG R-XXI z dnia 11.10.2010 r.

4) „Program usuwania wyrobów zawierających azbest na lata 2006-2032” zatwierdzony uchwałą Rady Miejskiej Nr XLIX/351/2006 z dnia 26.10.2006 r.

5) „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Złocieniec” uchwalone przez Radę Miejską uchwałą Nr XLVI/348/2002 z dnia 13.09.2002 r. oraz zmienione Studium uchwałą Rady Miejskiej Nr XXVII/180/2008 z dnia 25.09.2008 r.

„GPOŚ”, którego częścią był plan gospodarki odpadami³. W badanym okresie nie aktualizowano GPOŚ, pomimo obowiązku zapisanego w tym dokumencie, że aktualizację przeprowadza się nie rzadziej niż co 4 lata. Jako przyczynę nieaktualizowania GPOŚ podano brak aktualizacji planu gospodarki odpadami, gdyż Gmina w 2004 r. przystąpiła do Celowego Związku R-XXI z siedzibą w Nowogardzie, który w 2010 r. opracowywał program gospodarki odpadami dla wszystkich gmin wchodzących w jego skład (uchwalony w dniu 11.10.2010 r.) zakładający utworzenie regionalnego systemu gospodarki odpadami w oparciu o budowany zakład w Słajsinie.

Skutkiem braku aktualizacji ww. programów było m. in. to, że GPOŚ nie zawierał informacji o obszarach Natura 2000 specjalnej ochrony ptaków „Ostoja Drawska”, specjalnej ochrony siedlisk „Jezioro Lubie i Dolina Drawy” oraz „Jeziora Czaplineckie” oraz o strefach ochronnych dla roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową, o jakich mowa w art. 48-50 ustawy o ochronie przyrody⁴.

Urząd sporządzał w cyklu dwuletnim, zgodnie z wymogami art. 18 ust. 2 *Poś*⁵ raporty z realizacji zadań GPOŚ (ostatni za 2007-2008) i zgodnie z art. 14 ust. 13 ustawy o odpadach⁶ sprawozdania z wykonania zadań ujętych w planie gospodarki odpadami, które przedkładał do wiadomości Radzie Miejskiej. W ww. raportach i sprawozdaniach wykazano, że nie wykonano zaplanowanych do wykonania w latach 2005-2007 zadań ujętych w GPOŚ i planie gospodarki odpadami, które nie zostały wykonane do czasu kontroli NIK, w tym m. in. nie opracowano programu rozwoju energetyki opartej o surowce odnawialne oraz nie przeprowadzono rekultywacji terenów poeksploatacyjnych, w tym obejmujących teren zamkniętego w 2006 r. składowiska odpadów w Złocińcu.

2. Rada Miejska w 2002 r. uchwaliła „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Złocieniec”. Po przedłożeniu Radzie przez Urząd w 2006 r. oceny, z której wynikała nieaktualność zapisów obowiązującego Studium z przepisami *upzp*⁷, Urząd opracował zmianę Studium, którą uchwaliła Rada Miejska w dniu 25.09.2008 r. W Studium z 2008 r. spełnione były wymagania w zakresie ochrony środowiska, określone w przepisach: art. 10 ust.1 i 2 *upzp*, art. 71 ust.1 i 2 *Poś*, art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i odprowadzaniu ścieków⁸ i art. 84 ustawy Prawo wodne⁹.

³ Gminny plan gospodarki odpadami Miasta i Gminy Złocieniec na lata 2004 – 2011

⁴ ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r., Nr 151, poz. 1220 ze zm.)

⁵ ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r., Nr 25, poz.150 ze zm.) – zapisy tekstu pierwotnego ustawy

2001 r. obowiązywały w okresie opracowywania GPOŚ

⁶ ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243 ze zm.)

⁷ ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80 poz. 717 ze zm.)

⁸ ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2006 r., Nr 123, poz. 858 ze zm.)

⁹ ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2005 r., Nr 239, poz. 2019 ze zm.)

W okresie objętym kontrolą uchwalono 2 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (mpzp). Przed ich uchwaleniem zostały wykonane prognozy oddziaływania na środowisko i opracowania ekofizjograficzne, o których mowa art. 17 pkt 4 *upzp* i w art. 72 ust. 4 *Poś*. Mpzp zawierały elementy wynikające z zapisów Studium z 2008 r. Niezgodne z przepisami art. 15 ust. 2 pkt 7 *upzp* w mpzp nie uwzględniono obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych i zakazu budowy na tych obszarach. Ponadto w mpzp nie uwzględniono uwarunkowań w zakresie utworzenia obszarów ograniczonego użytkowania lub stref przemysłowych oraz wyznaczenia obszarów cichych w aglomeracji lub poza nią, wymaganych przepisami art. 73 ust. 1 pkt 2 i 2a *Poś*.

3. NIK pozytywnie ocenia realizację zadań dotyczących gospodarowania odpadami i ściekami komunalnymi, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, które głównie polegały na braku rzetelnej ewidencji zbiorników bezodpływowych, nieegzekwowania miesięcznych i rocznych informacji od przedsiębiorców zbierających odpady oraz braku nadzoru w zakresie wypełniania przez nich obowiązków.

Ewidencję zbiorników bezodpływowych, o której mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 ustawy o utrzymaniu czystości¹⁰, *Urząd* prowadził nierzetelnie, gdyż wykazał w niej 4 zbiorniki, podczas gdy przedsiębiorcy odbierający nieczystości płynne wykazywali w przedkładanych informacjach miesięcznych, że mają podpisane umowy z 8 właścicielami nieruchomości ze zbiornikami bezodpłowymi, a w sprawozdaniu SG-01 część 3B gospodarka mieszkaniowa i komunalna wykazano, że na terenie Gminy znajdowało się 12 zbiorników bezodpływowych.

Przedsiębiorcy w okresie badanym nie wywiązywali się z obowiązków sprawozdawczych przedkładania comiesięcznych zestawień właścicieli nieruchomości posiadających zawarte umowy na odbiór odpadów i nieczystości płynnych oraz o masie poszczególnych rodzajów odpadów i sposobie ich zagospodarowania, o których mowa w art. 9a ust. 1 i 2 ustawy o czystości. Na 16 przedsiębiorców posiadających takie zezwolenia:

- informacje miesięczne o podpisanych i rozwiązanych umowach z właścicielami nieruchomości 1 przedsiębiorca przedkładał regularnie, 4 nie przedłożyło informacji w ogóle, a pozostali przedkładali informacje nieregularnie (od 1 do 9 informacji w roku),
- informacje roczne o masie poszczególnych rodzajów odpadów i sposobie zagospodarowania złożyło w 2009 r. 6 przedsiębiorców za 2008 r. i w 2010 r. 8 za 2009 r.

Urząd poza monitami telefonicznymi nie podejmował innych działań w celu wyegzekwowania ww. obowiązków od przedsiębiorców oraz pomimo możliwości wynikających z art. 379 ust. 1 *Poś* oraz

¹⁰ ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008 ze zm.)

art. 8b ustawy o czystości nie korzystał z uprawnień do kontroli przedsiębiorców w zakresie zgodności wykonywanej działalności z udzielonym zezwoleniem.

Badanie rzetelności sporządzenia informacji zbiorczej o masie zebranych odpadów komunalnych za 2009 r., które *Urząd* przedkładał WIOŚ, GUS i Marszałkowi Województwa Zachodniopomorskiego wykazało, że dane wykazane w tych sprawozdaniach były sumą masy poszczególnych rodzajów odpadów podaną w informacjach przedsiębiorców.

4. NIK pozytywnie ocenia inne działania *Urzędu* podjęte w okresie kontrolowanym służące ochronie i poprawie stanu środowiska, m. in. takie jak:

- wydatkowanie na realizację zadań określonych w *GPOŚ* łącznie 1.267,3 tys. zł (490,4 tys. zł w 2008 r., 304,0 tys. zł w 2009 r. i 472,9 tys. zł w 2010 r.), w tym m. in. 446,2 tys. zł na budowę wodociągów i kanalizacji, 312,5 tys. zł na gospodarkę odpadami i 350,4 tys. zł na termomodernizację budynków,
- stworzenie warunków do selektywnego zbierania odpadów komunalnych (art. 16 a pkt 2 ustawy o odpadach) poprzez m.in. zakupy pojemników na odpady, organizację zbiórek i prowadzenie akcji edukacyjnej dzieci, młodzieży i mieszkańców,
- zinventaryzowanie wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy w ilości ca 70.742 m² płyt falistych, 7,6 ton płyt azbestowych pod przykryciem i 785 mb sieci wodociągowej z rur azbestowo-cementowych i w miarę pozyskania środków finansowych usunięcie 2.584 m² płyt falistych do końca 2009 r.,
- zgodne z przepisami art. 83-86 ustawy o ochronie przyrody wydanie 132 decyzji na usuwanie drzew i krzewów (w tym 124 zgód), w tym naliczenie opłat w 3 przypadkach w łącznej kwocie 345,3 tys. zł, których płatność w 2 przypadkach warunkowo odroczone na 3 lata w zamian za dokonanie nasadzeń w wyznaczonym terminie,
- wydanie 44 decyzji o środowiskowych owarunkowaniach na realizację przedsięwzięcia zgodnie z ustaleniami Studium i mpzp na obszarach Natura 2000 oraz 5 postanowień nakładających obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko,
- zakładanie i utrzymywanie w należyтым stanie terenów zieleni i zadrzewień (art. 78 i 79 ustawy o ochronie przyrody), w tym m. in. utworzenie ścieżki przyrodniczo-dydaktycznej „Park Żubra” oraz sadzenie drzew i krzewów w parku miejskim w Złocięcu,

5. NIK stwierdziła brak działań ze strony Gminy w celu uzyskiwania certyfikatów w zakresie zarządzania środowiskiem przez *Urząd* i podległe jednostki (ISO 14001 lub Wspólnotowy System Ekozarządzania i Audytu „EMAS”).

6. Zdaniem NIK wpływ na wystąpienie stwierdzonych nieprawidłowości miało, obok ograniczonych środków na realizację zadań, również niewyodrębnienie w Urzędzie stanowiska zajmującego się koordynacją spraw z zakresu ochrony i zarządzania środowiskiem oraz nadzoru nad realizacją działań objętych gminnymi programami lub nieprzydzielenie ww. zadań żadnemu z pracowników Urzędu.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi Najwyższa Izba Kontroli wnioskuje o:

1. *Zaktualizowanie GPOŚ do obecnie obowiązujących uwarunkowań środowiskowych wraz z harmonogramem przewidywanych działań oraz prowadzenie monitoringu realizacji założonych celów wg przyjętych mierników.*
2. *Egzekwowanie od przedsiębiorców posiadających aktualne zezwolenia na odbiór odpadów komunalnych oraz wywóz nieczystości ciekłych przedkładania terminowo rzetelnych informacji o których mowa w art. 9a ust. 1 i 2 ustawy o czystości.*
3. *Zaprowadzenie rzetelnej ewidencji zbiorników bezodpływowych w Gminie oraz prowadzenie analiz danych o ilości nieczystości płynnych odebranych przez przedsiębiorców z liczbą czynnych zbiorników bezodpływowych na terenie Gminy w celu zapobieżenia odprowadzaniu nieoczyszczonych ścieków do ziemi.*
4. *Opracowanie programu rozwoju energetyki opartej o surowce odnawialne.*
5. *Zapewnienie skutecznego nadzoru nad realizacją zadań ujętych w gminnych programach z zakresu ochrony i zarządzania środowiskiem.*

Najwyższa Izba Kontroli na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje od Pana Burmistrza, w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych na rzecz ich realizacji lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Stosownie do art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu Burmistrzowi prawo zgłoszenia na piśmie, do Dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie, umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.